

K.J. Dover

Homoseksualiteit in het klassieke Griekenland

vertaald door Wim Hottentot

Amsterdam, Bert Bakker, 1989, 285 blz., f 59,50

Toen dit boek in 1978 verscheen, betekende het een kleine revolutie in de klassieke filologie: het is het eerste volwaardige boek over de 'Griekse liefde' dat zonder aperte vooroordelen is geschreven. Als gezaghebbend Graecist, en Sir bovendien, heeft Dover het onderwerp 'salonfähig' gemaakt. We hebben hier dus te maken met een studie die inderdaad, zoals de achterflap zegt, 'klassiek geworden' is. Klassiek, maar nog absoluut niet verouderd. In een apart voor de Nederlandse vertaling geschreven tweede voorwoord neemt Dover stelling tegen studies over homoseksualiteit in Griekenland uit de afgelopen 10 jaar, die het accent steeds meer verlengd hebben naar speculatieve theorieën over de antropologische achtergronden van de Griekse verschijnselen. Zijn eigen werk steekt daarbij nog altijd positief af. Je zou het kunnen omschrijven als een grondig aangepakte, onconventionele speurtocht via de overgebleven bronnen naar de alledaagse realiteit van de mannenliefde in het klassieke Griekenland. Het onconventionele schuilt vooral hierin dat Dover uitgaat van een tamelijk onbekende tekst, de rede 'Tegen Timarchos' van de Atheense redenaar Aeschines uit 346 v.Chr., en daarbij ook nog homoërotische voorstellingen op Griekse vazen onderzoekt. Uitgaande van Aeschines' rede formuleert hij wat er volgens de Atheners nu wel en wat niet mocht, in morele, maar ook in juridische zin. Met name een aspect als de ongelijkheid van partners in leeftijd en in seksuele rol wordt door Dover heel overtuigend uitgewerkt. In zijn argumentatie gebruikt hij daarbij ook veelvuldig afbeeldingen op vazen, waarvan een groot aantal op foto's in het boek te zien is, een op zichzelf al unieke collectie. Ook de wat meer bekende literaire bronnen, zoals Aristophanes, Plato en Griekse epigrammen komen aan bod, zij het in wat korter bestek. De hypothese van de 'herkomst' van de Griekse liefde uit het Dorische gedeelte van Griekenland wordt bestreden in het slothoofdstuk, dat tevens ingaat op de Griekse mythologie.

Het boek is nogal op Athene georiënteerd, maar dat is gezien de bronnen niet te vermijden. Mogelijk verwarrend is Dover's hardnekkig gebruik van de term 'homoseksualiteit', temeer daar de beschreven verschijnselen zich nog het beste onder de noemer 'knapenliefde' laten vatten. Dover definiëert het echter keurig, en het beestje moet tenslotte een naam hebben. Alleen de dames kunnen zich met recht misdeeld voelen, met een hoofdstukje van slechts 12 pagina's, maar hier is opnieuw de schaarste van de bronnen de schuld.

De uitstekende vertaling van Wim Hottentot maakt al dit moois nu voor echt iedereen beschikbaar. Jammer dat de hoge prijs hiervoor weer een belemmering vormt. Zo'n boek moet eigenlijk gewoon 25 gulden kosten, maar die tijden zijn, helaas, voorbij.

Vincent Hunink